

Basala hygienrutiner och klädregler

Framtagen av Vårdhygiens nätverksgrupp för kommunal vård och omsorg
i Västra Götaland.

Basala hygienrutiner och klädregler

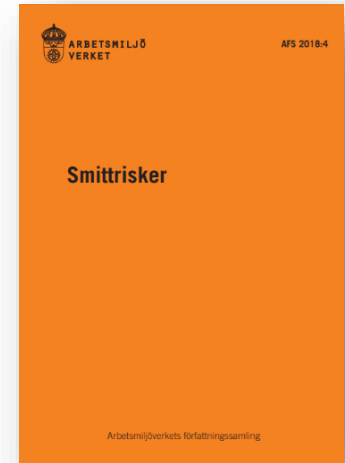
Bygger på två föreskrifter:

- Basal hygien i vård och omsorg
- Smittrisker AFS 2018:4

Föreskrifterna är bindande.

Skydda vårdtagare

Skydda personal

Basala hygienrutiner

Viktigaste åtgärden för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning!

Tillämpas:

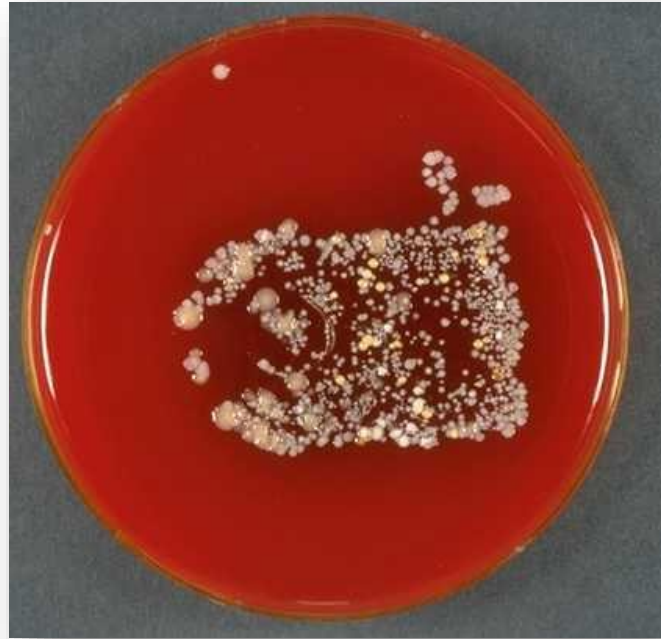
- i alla vård- och omvårdnadsnära situationer och i allt vårdrelaterat arbete
- av all personal
- oavsett känd smitta eller inte

Arbetskläder

- Ska ha kort ärm som slutar ovanför armbågen
- Byts dagligen eller oftare vid behov
- Tvättas i minst 60°C, i normallångt tvättprogram
- Används av all vård- och omsorgspersonal vid undersökning, vård och behandling
- Används endast på arbetsplatsen

Bakterieodling - långärmad rock

Hår, skägg och huvudduk

- Långt hår och skägg ska fästas upp så att det inte hänger eller faller ned i arbetsfältet.
- Om huvudduk används ska den fästas så den inte lossnar, nedhängande delar ska vara instoppade i halslinningen och den ska vara synligt ren.

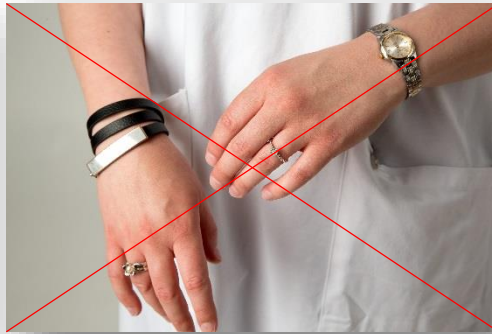
Kontaktsmitta

Kontaktsmitta via **händerna** är den vanligaste av alla smittvägar

Händer och underarmar

- Fria från armbandsur, aktivitetsband och smycken
- Fria från bandage, plåster och stödskenor

Bakterieodling

Ringar

Klockarmband

Naglar

- Kortklippta
- Inget nagellack
- Inget konstgjort material, som lösnaglar

Hud

- Händer och underarmar ska ha hel hud för att möjliggöra fullgod handdesinfektion
- Vid sår och hudproblem på händer eller underarmar, kontakta din chef

Piercing och tatuering

- Läkta piercade hål utgör ingen smittrisk så länge de inte sitter på händer/underarmar
- Nygjord tatuering jämförs med ett öppet sår

Här skriver du in sidfot

Handdesinfektion

Desinfektera händerna med ett alkoholbaserat desinfektionsmedel

- Direkt före och efter omvårdnadsnära och vårdrelaterat arbete
- Före rent och efter orent arbete
- Före och efter användning av handskar

Handdesinfektion

- Ta rikligt (2-4 ml) med handdesinfektionsmedel
- Gnid in hela händerna, tänk särskilt på fingertoppar och tumgrepp och vid behov underarmar
- Gnid tills händerna är torra
- Om händerna har tvättats med tvål och vatten ska de vara helt torra före handdesinfektion.

Så desinfekterar du händerna

1
Ta 2-4 ml handdesinfektionsmedel.

2
Fördela över händerna.

3
Bearbeta mellan fingrarna.

4
Gnid in handryggarna.

5
Koppla ihop fingrarna och gnugga dem.

6
Greppa tummen och rotera ner i tumvecket.

7
Roterar fingertopparna i handflatan.

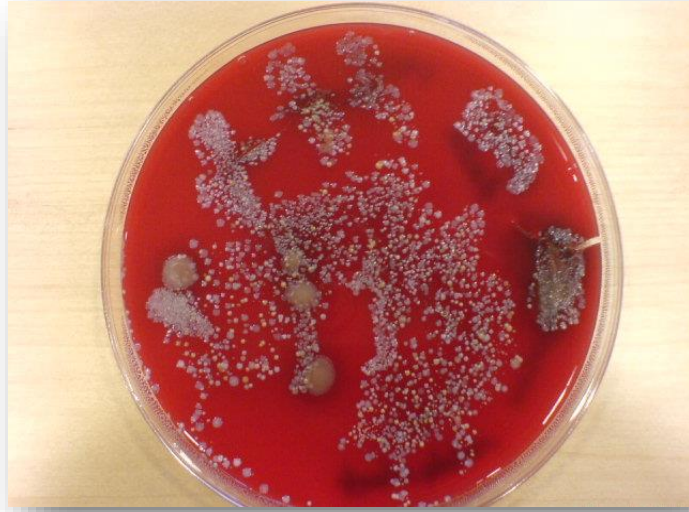
8
Avsluta med roterande rörelser på underarmarna.

Gör likadant på båda händerna. Gnid till dess att händerna är torra, cirka 20-30 sekunder.

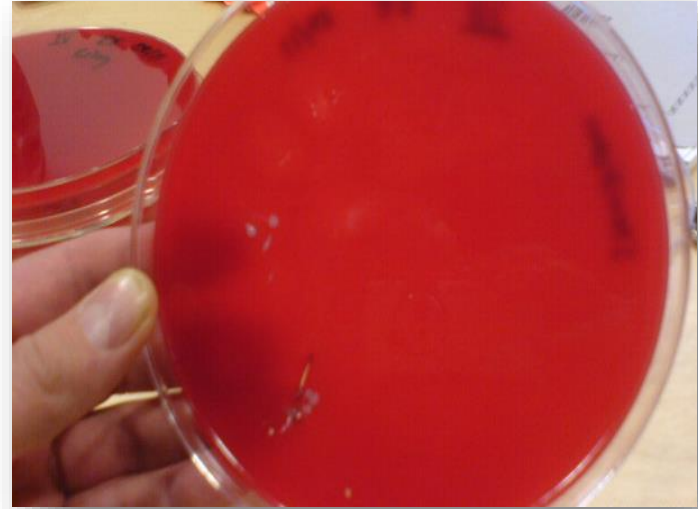
Rena händer räddar liv.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/rena-hander-raddar-liv/>

Före handdesinfektion

Efter handdesinfektion

Handtvätt

- När händerna är synligt smutsiga eller känns kladdiga
- Efter omvårdnadsarbete hos vårdtagare med diarré/kräkning
- Före livsmedelshantering
- Händerna torkas torra med engångs pappershandduk

Handskar

- Använd handskar när det behövs.
Ta av handskarna när de inte behövs!

Felaktig handskanvändning kan leda till smittspridning.
Långvarig kontakt med handskar kan skada huden på händerna.

Vid dessa moment räcker i normalfallet en nyspritad hand:

Riskbedöm behovet av handskar!

- När du håller någon i handen
- Matning
- Blodtryckstagnation och pulsmätning
- Vid kamning av hår

Handskar

Skyddar händerna mot stora mängder mikroorganismer som finns i kroppsvätskor

- Vid kontakt med eller risk för kontakt med kroppsvätskor t.ex. vid
  - nedre toalett
  - hantering av smutsvätt
  - byte av urinuppsamlingspåse
  - såromläggning
- Vid smutsigt arbete
- Vid kontakt med desinfektionsmedel

Händerna ska desinfekteras både före
och efter användning av handskar

Odling tagen från vänster
sida av handskpaket

Handskar

- Är engångs, får inte återanvändas
- Får inte desinfekteras
- Får inte använda flera handskar "på varandra"
- Byt handskar mellan olika vård- och omsorgsmoment
- Ersätter inte handdesinfektion

Plastförkläde

Använd engångs plastförkläde då det finns risk för nedsmutsning av arbetsdräkten eller risk för kontakt med kroppsvätskor, hudflagor eller vårdtagarens bara hud, t.ex. vid:

- nära omvårdnadsarbete
- hjälp med personlig hygien
- sängbäddning (ej renbäddning)
- omhändertagande av smutsig tvätt

Plastförkläde

- Rulla inte upp förklädet och släpp ut det
- Långärmat plastförkläde används vid behov, t.ex. vid skabb eller stora mängder diarré eller kräkning.

Skyddsutrustning

- Heltäckande visir, vid behov i kombination med vätskeavvisande munskydd IIR alternativt skyddsglasögon och vätskeavvisande munskydd IIR.
- Används vid risk för stänk eller skvätt av kroppsvätskor mot ansiktet

Skoskydd

- Ingår inte i basala hygienrutiner
- Desinfektera händerna direkt efter att skoskydd tagits på och tagits av
  - Engångs kasseras.
  - Flergångs tvättas i minst 60°C efter varje användning.

Punktdesinfektion av ytor

- Ytor och föremål smittrenas med ytdesinfektionsmedel omedelbart efter förorening av kroppsvätskor
- Personal som upptäcker föroreningen ansvarar för att punktdesinfektion utförs
- Följ leverantörens anvisning på förpackningen.
- Använd alltid medel med rengörande effekt.

Punktdesinfektion

Gör så här

- Följ basala hygienrutiner
- Ta rikligt med ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt på en engångsduk
- Bearbeta ytan ordentligt
- Vid intorkning och större spill ska ytan först rengöras med rengöringsmedel och vatten

Punktdesinfektion

- Vid mindre mängd kroppsvätskor, där det är tillräckligt att torka med en engångsduk, används alkoholbaserat desinfektionsmedel med rengörande effekt.
- Vid större mängd kroppsvätskor, virusgastroenterit, Clostridioides difficile och vid kräkning/diarré av okänd orsak används Incidin® Oxyfoam S eller Virkon 1 %.

Material och utrustning

Sådant som behövs för att tillämpa basala hygienrutiner ska finnas nära till hands

- Handdesinfektionsmedel
- Engångs plastförkläde
- Engångs handskar i rätt storlek för all personal
- Ytdesinfektionsmedel
- Flytande tvål
- Pappershanddukar
- Visir

Relaterad information

- [Basal hygien i vård och omsorg](#) SOSFS 2015:10 - Socialstyrelsen
- [Basala hygienrutiner och klädregler](#) - Regional rutin för kommunal vård och omsorg i Västra Götalandsregionen
- [Basala hygienrutiner och klädregler](#)- Vårdhandboken
- [Smittrisker AFS 2018:4](#) – Arbetsmiljöverkets föreskrift
- [Smittvägar](#) – Vårdhandboken
- [Vårdhygieniska riskfaktorer](#) – En vägledning i syfte att identifiera smittspridningsrisker inom kommunal vård och omsorg

Tack!